

JAROSLAV LOPOUR / 20. 4. 2016

Protektorátní Kníže Václav

Nikdy nedokončený velkofilm *Kníže Václav* v režii Františka Čápa je dodnes připomínán jako úlitba německé okupační moci. Vzhledem k absenci scénáře toto tvrzení již nemůžeme spolehlivě potvrdit.

Film měl s projekty *Plukovník Švec* a *Maryčka Magdónova* vzniknout z přímého popudu německých okupantů. Protibolševický námět *Plukovník Švec* a antisemitská *Maryčka Magdónova* naštěstí zůstaly jen v literární podobě a výrobním společností se podařilo jejich další přípravu zarazit. U *Knížete Václava* však výrobní společnost Lucernafilm Miloše Havla musela začít i se samotným natáčením. Film měl údajně podávat svatováclavskou legendu podle německého výkladu, tedy knížete Václava coby poslušného vazala a věrného přítele Německa.

Scénář k filmu spolu s režisérem Čápem vypracovali herec Zdeněk Štěpánek a historička umění Alžběta Birnbaumová, která byla současně autorkou námětu. *Kníže Václav* byl zamýšlen jako velkolepé a nákladné historické drama z úsvitu českých dějin. Podle dnes dochovaného rozpočtu z června 1942 měly náklady na tento snímek dosáhnout astronomické výše téměř 21 200 000 protektorátních korun, díky nimž by se stal *Kníže Václav* nejdražším českým filmem.[1] Přípravné práce byly ovšem vědomě protahovány. Přesto nakonec muselo být realizováno režisérem Františkem Čápem jen zkušební a přípravné natáčení především davových scén během srpna a září 1942 v exteriérech v Horažďovicích, Berouně, pražské Šárce, Kouřimi, Křivoklátě, Mělníku, Otavě, Suchdole u Prahy, na Mělnicku, Sušicku a na Šumavě. Byl ovšem sestaven kompletní štáb i celé herecké obsazení.

Titulní postavu Václava měl sehrát herec Karel Höger, jeho bratra a vraha Boleslava Vítězslava Vejražka, jejich matku kněžnu Drahomíru Marie Glázrová a jejich babičku kněžnu Ludmilu Jiřina Štěpničková. V dalších rolích bylo počítáno se Zdeňkem Štěpánkem, Eduardem Kohoutem, Theodorem Pištěkem, Jaroslavem Průchou,

Gustavem Nezvalem, Milošem Nedbalem, Jaroslavem Vojtou nebo s Františkem Kovářikem. Na díle dále spolupracovali kameramani Ferdinand Pečenka a Karel Degl, architekti Jan Zázvorka a Karel Škvor, návrhář kostýmů Fernand Vácha, maskéři Josef Kobík či František Rous, střihač Antonín Zelenka, zvukař František Šindelář, hudební skladatel Otakar Jeremiáš a také choreograf Joe Jenčík. Ve funkcích asistentů se uplatnili i pozdější filmoví pracovníci František Milič, Vladimír Valenta nebo Vladimír Vlček.

Případné další naplánované natáčení v barrandovských ateliérech již neproběhlo. Sice byl u filmu několik dalších měsíců schválen výrobní program a až do roku 1943 pokračovala výroba rekvizit, pro takzvané „materiální nedostatky“ se výrobně Lucernafilm podařilo po dvou letech – až v červenci 1944 – celý projekt tiše zlikvidovat. Celkové náklady za dosavadní natáčení dosáhly více jak 3 400 000 korun. Není ovšem bez zajímavosti, že na půdě Lucernafilmu, v dramaturgickém oddělení Zdeněk Štěpánek, Alžběta Birnbaumová, František Čáp, další autoři a odborní poradci pokračovali na literární přípravě tohoto projektu až do května 1945.

Z celého filmu po válce zůstaly filmové materiály z onoho zkušebního natáčení (např. němé scény zralého obilí, těžby zlata, práce v opukovém lomu, lovení říčních škeblí, modlíciho se mnicha, lidí spoutaných a vedených jezdců na koních, rolníka sekajícího obilí srpem i knížete Václava ve vinici) a zásoba dřeva pro dekorace, kterou po průtazích a obstrukcích převzala na podzim 1945 zestátněná filmová výroba. *Kníže Václav* byl kromě jiných dáván za vinu Františku Čápu při vyšetřování jeho chování za okupace.

K podzimu 1945, přesněji řečeno k říjnu a listopadu, se ještě váže jedna událost spojená s filmem *Kníže Václav*. Herec Karel Höger požadoval prostřednictvím právního zástupce JUDr. Bedřicha Rádla za tento film a za další nedokončené snímky *Bludná pouť* a *Z růže kvítek* po státní výrobě filmů doplacení svých hereckých honorářů v celkové výši 230 000 protektorátních korun. Tento požadavek byl postoupen likvidátorům Lucernafilmu a Nationalfilmu. Později byl Karel Höger ochoten ustoupit od požadavku na doplatek za film *Kníže Václav*, ale za zbylé dva trval. Protože byl k natáčení připraven a na nedokončení nenesl vinu, žádal honoráře, jako by byly filmy natočené celé. Cokoliv proplácet však likvidátoři odmítli. Celý spor se táhl zřejmě i po prosinci 1945, jak nakonec skončil, není v archivních fondech doloženo.[2]

Z protektorátního období zůstaly kromě *Knížete Václava* roztočeny a nedokončeny ještě pohádka *Dlouhý, Široký a Bystrozraký* (1941–1942), melodramata *Bludná pouť* (1944), *Černí myslivci* (1944) a *Z růže kvítek* (1945), psychologické drama *Předtucha* (1944) a dvojnícká komedie *Jenom krok* (1945).

Dochované záběry z filmu *Kníže Václav* budou promítnuty v kině Ponrepo 21. dubna v 17:30.

Kníže Václav (ČSR 1942), režie: František Čáp, scénář: František Čáp, Zdeněk Štěpánek, Alžběta Birnbaumová, kamera: Ferdinand Pečenka, Karel Degl, hudba: Otakar Jeremiáš, střih: Antonín Zelenka, hrají: Karel Höger, Vítězslav Vejražka, Marie Glázrová, Jiřina Štěpničková, Miloš Nedbal, Gustav Nezval, Jaroslav Průcha, Zdeněk Štěpánek, Eduard Kohout, Theodor Pištěk, Karel Dostal, František Kovářík, Jaroslav Vojta, Stella Májová, Otto Rubík, Vladimír Borský, Stanislava Strobachová, Elena Hálková, Lola Skrbková ad.

Poznámky:

[1] O dva roky později dosáhlo historické drama *Rozina sebranec*, tehdy nejdražší český film, do května 1945 nákladů dvacet čtyři a půl milionu, ovšem v daleko více inflací znehodnocené měně.

[2] Zdroje k zde uvedeným údajům viz Lopour, Jaroslav, *Filmy soukromých výroben v zestátněné kinematografii. Roztočené a nedokončené protektorátní projekty a jejich osudy po roce 1945*, Brno: Masarykova univerzita, 2015, s. 23, 24, 68, 197, 198.